

7^e ronde gedragsonderzoek Corona Gedragsunit

7e ronde Gedragsonderzoek

- Invulperiode 30 september – 4 oktober
- 47.740 deelnemers in totaal; 21.510 cohort (7x ingevuld)
- wat ouder, vaker vrouw en hoger opgeleid
dan gemiddeld voor de Nederlandse bevolking
- Publicatiedatum 16 oktober

Focus op

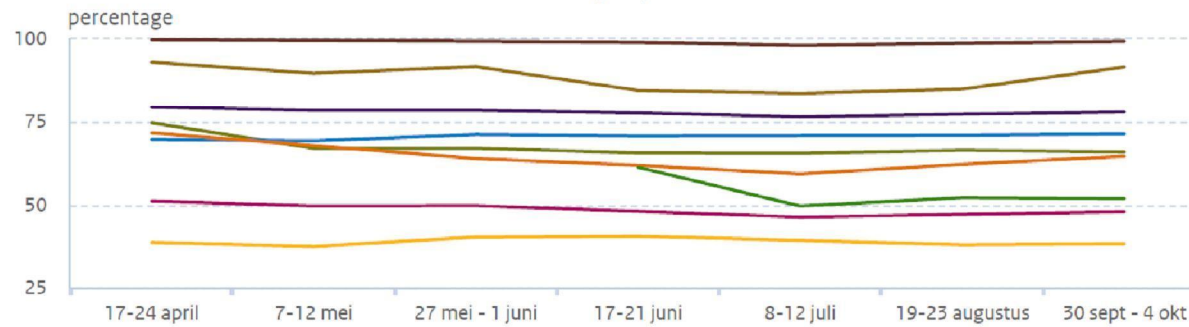
- Alle geldende gedragsregels: naleving, draagvlak, percepties, sociale norm,
- Draagvlak voor potentiële maatregelen
- Procedurele rechtvaardigheid
- Welbevinden

Verandering in het houden aan de gedragsregels

Meting 1 t/m 7

- Handen wassen als het nodig is
- Nauwkeurig handen wassen (minimaal 20 seco...
- Hoesten/niezen in de elleboog
- Voldoende afstand houden van anderen
- Max. aantal mensen op bezoek
- Frequent handen wassen
- Gebruik papieren zakdoekjes
- Geen handen schudden
- Niet op plek geweest waar het te druk is voor 1....

Gedrag – hygiene

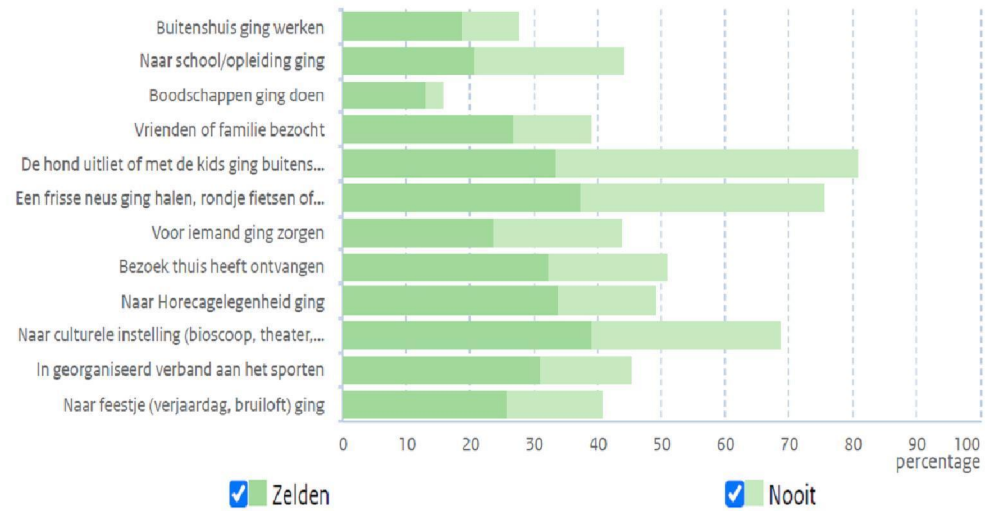
	17-24 april Cohort R1	7-12 mei Cohort R2	26/5-1/6 Cohort R3	17-21 juni Cohort R4	8-12 juli Cohort R5	19-23 aug Cohort R6	30/9-4/10 Cohort R7	19-23 aug Totaal R6	30/9-4/10 Totaal R7
Hygiene									
Handen wassen als t nodig is (ordinal)	79,5	78,5	78,5	77,7	76,5	77,3	78	76,9	77,5
Frequent handen wassen met water en zeep (afkap > 10 keer)	38,9	37,7	40,5	40,8	39,5	38,2	38,5	38,6	38,8
Frequent handen wassen met desinfecterende gel (afkap > 10 keer)	x	x	x	x	x	x	x	x	16,5
Nauwkeurig handen wassen (20 sec, zeep)	51,3	49,8	49,9	48,2	46,5	47,3	48,1	46,2	46,6
Handen wassen (vaak t/m altijd)									
voordat u naar buiten ging	38,9	35,3	36,2	35,8	33,7	36	37	37,7	38,1
als u weer thuis kwam	82,4	81	80,9	78	73,1	73,8	75,3	73,3	74,7
als u bij iemand op bezoek ging	74,9	71	69,5	64,1	59,2	59,3	61,7	60,9	62,5
voordat u ging eten	68	67,2	68,7	68,3	66,5	68,8	69,3	67,1	68,0
na toiletbezoek	92,6	92,7	92,6	92,3	91,8	92,4	92,8	92,7	93,1
na het snuiten van uw neus	59,8	58,2	60,6	59,8	60,6	61,2	62,3	65,8	66,2
Gebruik papieren zakdoek	74,7	67,1	67,1	65,7	65,6	66,5	66	64,8	65,1
Hoesten niezen in elleboog	69,7	69,3	71,2	70,8	70,9	71	71,4	72,1	71,5
Geen handen schudden	99,8	99,6	99,4	99,1	98,2	98,8	99,4	98,1	99,1

Nb. Geïntegreerde maat voor handhygiene: 10x per dag handen met water en zeep of met desinfecterende gel: 43%

Hoe vaak kwamen mensen te dichtbij?

Meting 7, 30 september - 4 oktober

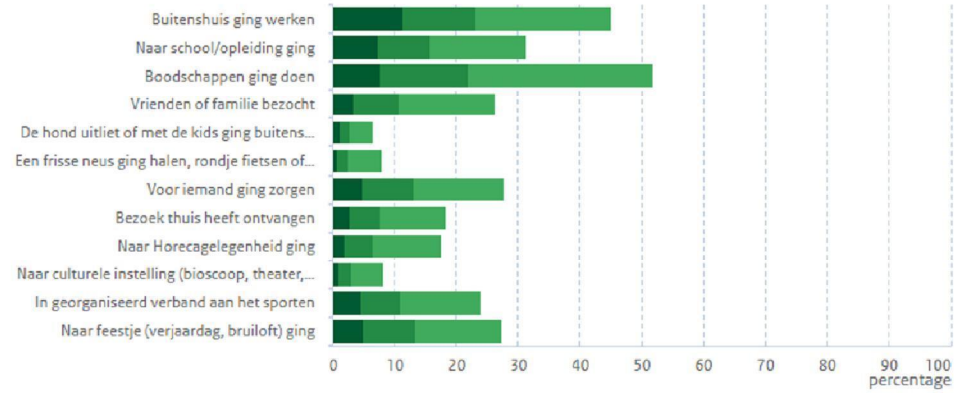

Hoe vaak kwamen mensen te dichtbij?

Meting 7, 30 september - 4 oktober

Heel vaak
 Vaak
 Soms
 Zelden

Heel vaak
 Vaak
 Soms
 Zelden

Gedrag – afstand houden

	17-24 april Cohort R1	7-12 mei Cohort R2	26/5-1/6 Cohort R3	17-21 juni Cohort R4	8-12 juli Cohort R5	19-23 aug Cohort R6	30/9-4/10 Cohort R7	19-23 aug Totaal R6	30/9-4/10 Totaal R7
Afstand houden									
Voldoende afstand houden van anderen	71,7	67,9	64	62	59,4	62,3	64,7	60,9	63,5
Mensen te dichtbij (zelden-nooit)									
buitenshuis werken	39,4	34,8	28,4	25,5	22,6	26,4	28,8	25,4	27,7
naar school / opleiding	x	x	x	x	42,7	60,9	48,4	48,6	44,1
boodschappen doen	28,6	20,2	15,1	14,7	12,6	14,4	16,6	13,0	15,7
familie of vrienden bezoeken	64,2	54,3	42,5	36,2	28,6	34,3	41,3	32,6	39,1
hond uitlaten of met kinderen buiten spelen	78,2	75,3	71,2	72	72	76,4	81,2	74,7	80,8
frisse neus halen (fietsen, hardlopen)	70,4	65,6	62	64,3	66,1	69,6	75,7	69,6	75,6
voor iemand (mantel)zorgen, boodschappen	66,1	60	51,2	43,2	36	39,5	43,1	41,5	43,9
medicatie ophalen / dokter bezoek	88,4	87,9	81,7	x	x	x	x	x	x
bezoek thuis ontvangen	68,7	59,2	51,7	46,1	40	46,9	51,7	44,4	50,9
naar horecagelegenheid	x	x	x	59,4	44,4	47,7	52,1	44,4	49,1
naar culturele instelling (theater, bioscoop)	x	x	x	77,3	65,3	70,3	71,3	67,4	68,8
sporten in georganiseerd verband	x	x	x	57,3	46,3	48,1	45,9	47,1	45,5
feestje (verjaardag, bruiloft)	x	x	x	x	x	31,7	43,1	31,2	40,8
Niet op plek geweest waar het te druk is voor 1,5m	x	x	x	61,4	49,8	52,3	52	51,3	51,7
Omgekeerd indien wel op te drukke plek	x	x	x	28,8	24,6	30,2	25,5	30,0	27,1

Gedrag – testen

Testen

- 35% rapporteert klachten (nu of in de afgelopen 6 weken). Was 26% in aug.
- 46% zegt klachten (waarschijnlijk) door onderliggende aandoening; bij 54% zijn klachten nieuw zijn. De vorige ronde was dit andersom, dus het lijkt dat het aantal mensen met nieuwe klachten toeneemt.
- Percentage mensen met klachten (nu of in de afgelopen 6 weken) dat zich laat testen is 32% gebleven.
- Van de mensen met klachten die (waarschijnlijk) komen door een onderliggende aandoening heeft 20% zich laten testen. Van de mensen met nieuwe klachten heeft 42% zich laten testen. Dit is bijna identiek aan de vorige ronde.
- 84% heeft zich binnen 4 dagen na begin klachten laten testen; 49% binnen 2 dagen
- 80% van de mensen zonder klachten heeft wel intentie tot testen bij klachten
- 84% van de mensen die zich in de afgelopen 6 weken hebben laten testen, geeft aan dat weer te zullen doen als ze de komende weken opnieuw klachten zouden krijgen.

Gedrag – thuisblijven als dat moet...

Tabel 1. Percentage deelnemers dat aangeeft niet naar buiten te zijn geweest in 6 thuisquarantaine / isolatie situaties (indien van toepassing).

	Zelf klachten (n = 3538)	Zelf positief getest (n = 512)	Huisgenoot klachten (koorts, etc) (N = 177)	Huisgenoot of gezinslid positief getest (n = 588)	Na melding GGD: contact met besmet persoon (n = 481)	Na terugkeer uit oranje of rood gebied (n = 241)
Niet naar buiten geweest	29%	79%	45%	61%	53%	27%

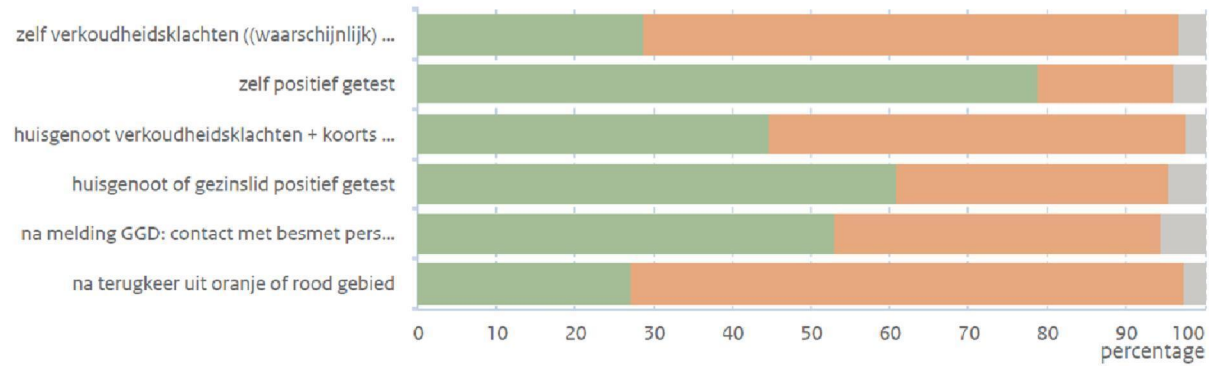
Noot: Voor de situaties 'terugkeer uit oranje/rood gebied', 'na melding door de GGD', en 'huisgenoot met klachten' is gevraagd naar de *afgelopen 6 weken*. De situaties 'zelf positief getest' en 'huisgenoot positief getest' zijn gevraagd aan iedereen die ooit positief getest is. De percentages zijn zeer vergelijkbaar voor de

Wanneer niet naar buiten

Meting 7, 30 september - 4 oktober

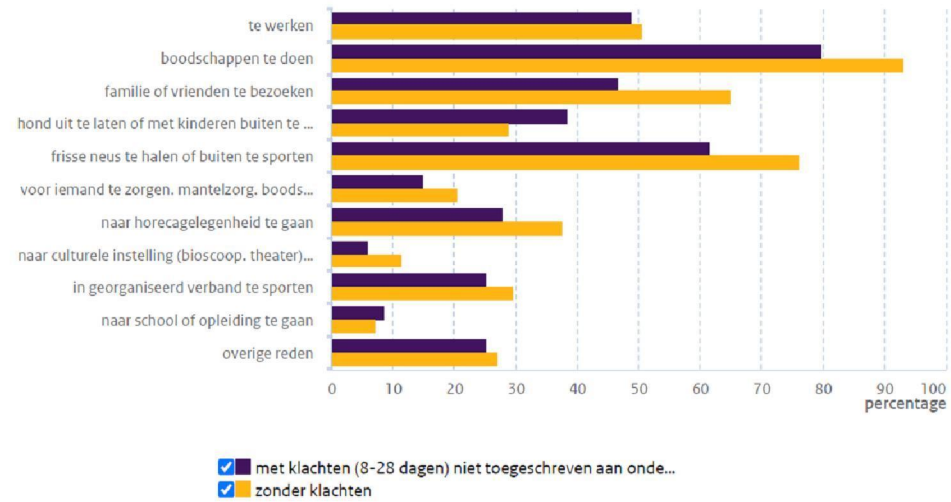
Niet naar buiten geweest
 Weet niet

Naar buiten geweest

Redenen om uit huis te gaan

Meting 7, 30 september - 4 oktober

Gedrag – op bezoek

	17-24 april	7-12 mei	26/5-1/6	17-21 juni	8-12 juli	19-23 aug	30/9-4/10	19-23 aug	30/9-4/10
Bezoek									
Niet meer dan 3 mensen op bezoek	93,1	89,8	91,8	84,7	83,8	85,1	91,7	84,2	90,6
Niet meer dan 7 mensen op bezoek	x	x	x	x	x	x	x	x	84,4
Niet op bezoek bij 70+	82,3	81,8	77,7	69,4	68,2	68,3	70,5	68,0	69,9
Niet op bezoek bij iemand met kwetsbare gezondheid	90,3	86,2	84,2	82,9	81,1	81,2	82,1	79,7	81,1

n.b. vraag niet meer dan 7 enkel gevraagd aan mensen die zeggen meer dan 3 mensen op bezoek te hebben gehad

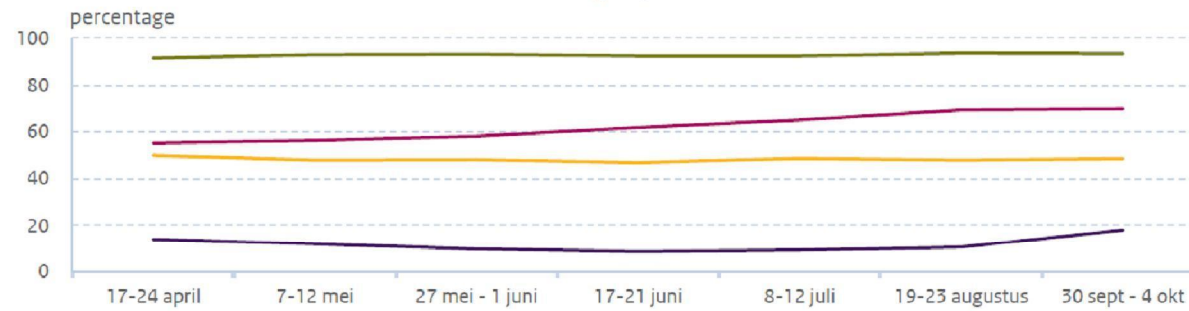
Resumerend

- Handen wassen vooral hoog na toiletbezoek; minder bij op bezoek of voorafgaand aan naar buiten gaan
- Papierenzakdoek / niezen in elleboog niet bij iedereen standaard; geen handen schudden wel
- Afstand houden moeilijkst bij boodschappen doen en buitenshuis werken; gevolgd door feest, georganiseerd sporten en horeca bezoek
- Slechts kwart keert om bij drukte – hadden ze een keuze? Inrichting omgeving van belang
- Naleven max aantal bezoek thuis gestegen – is hoog – handhygiene bij bezoek blijft achter
- Na tijd van forse stijging , nu afvlakking % mensen met klachten die zich laat testen
- Thuisblijven als dat moet – is een grote uitdaging, bij klachten gaat meerderheid wel op pad

Verandering kans en ernst om zelf besmet te raken en anderen te besmetten

Meting 1 t/m 7

- Oordeel kans zelf besmet raken ((zeer) waarschijnlijk)
- Oordeel kans anderen besmetten ((zeer) waarschijnlijk)
- Oordeel ernst zelf besmet raken ((heel) erg)
- Oordeel ernst anderen besmetten ((heel) erg)

Gedrag – determinanten

	(zeer) waarschijnlijk / (heel) erg
RISICO perceptie	
Hoe waarschijnlijk is het dat u de komende maanden besmet raakt met het coronavirus?	19%
Hoe erg zou het voor u zijn als u het corona virus krijgt	65%
Stel dat u besmet bent, hoe waarschijnlijk is het dat u anderen zult besmetten?	48%
Hoe erg zou u het vinden als u iemand anders besmet met het corona virus?	93%
Hoe waarschijnlijk is het dat er de komende maanden een tweede golf van coronabesmettingen komt?	88%
Hoe erg vindt u het dat er een tweede golf van corona-besmettingen is?	93%

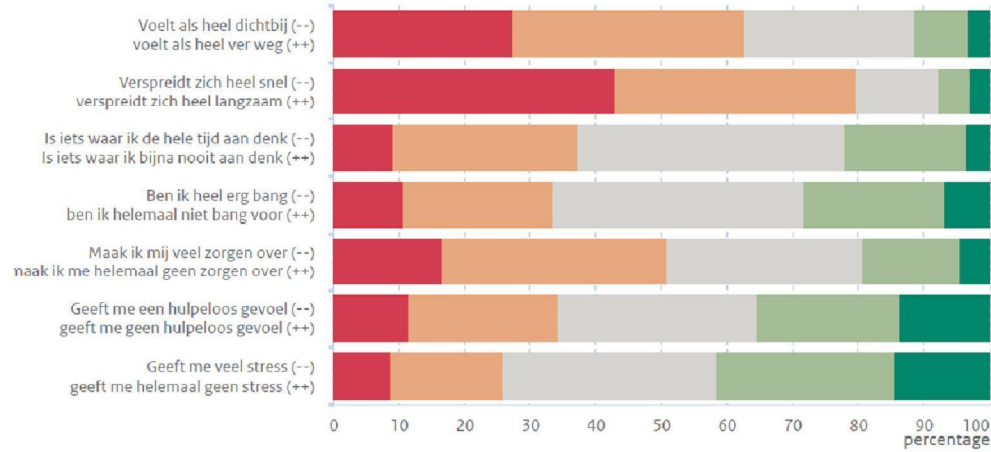
Kans inschatting om ZELF besmet te raken is van 10 naar 19% sinds augustus
overige cijfers stabiel

Stellingen over invloed van coronavirus op emotie

Meting 7, 30 september - 4 oktober

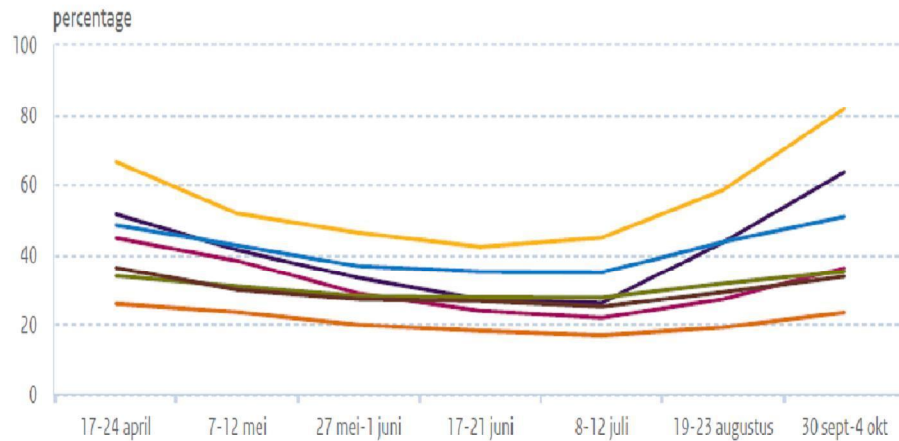
--
 -
 =
 +
 ++

Verandering stellingen over invloed coronavirus op emotie

Meting 1 t/m 7

- voelt als heel dicht bij ((-)-)
- verspreidt zich heel snel ((-)-)
- is iets waar ik de hele tijd aan denk ((-)-)
- ben ik heel erg bang voor ((-)-)
- maak ik me veel zorgen over ((-)-)
- geeft me een hulpeloos gevoel ((-)-)
- geeft me veel stress ((-)-)

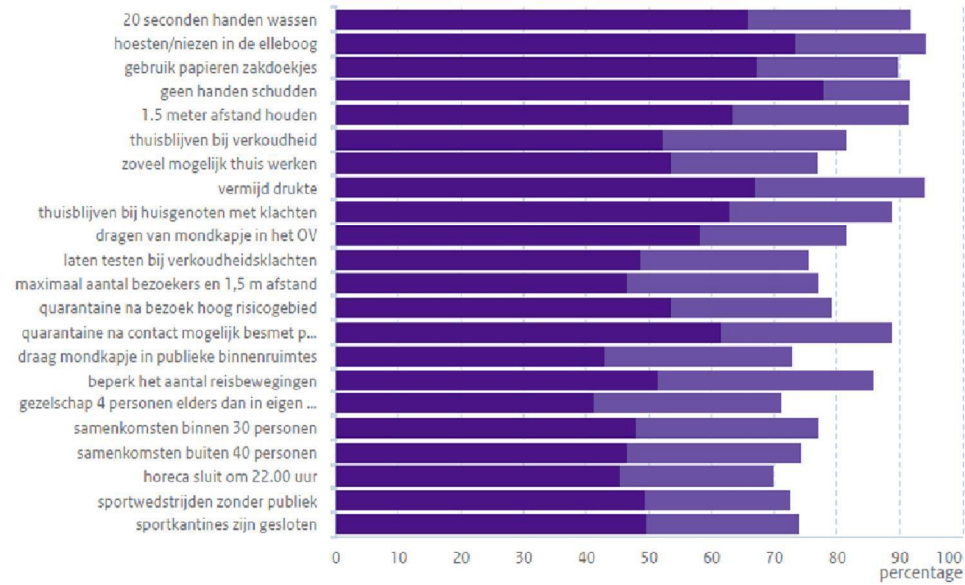
Gedrag – determinanten

wat zie ik anderen doen / Helpen de maatregelen tegen virus						Anderen?	Helpt het?
Ik zie de meeste mensen regelmatig hun handen 20 seconden wassen						44%	75%
....	minsten 1,5meter afstand houden					60%	90%
....	hoesten en niezen in de binnenkant van hun elleboog					75%	79%
....	een papieren zakdoekje gebruiken om hun neus te snuiten					63%	78%
....	geen handen schudden					95%	92%
....	zoveel mogelijk thuiswerken					69%	90%
....	drukke vermijden					62%	95%
....	bij verkoudheidsklachten thuis blijven, geen boodschappen doen en geen bezoek ontvangen					68%	88%
....	bij verkouden huisgenoten met koorts: thuisblijven en geen bezoek					77%	92%
....	een niet-medisch mondkapje dragen in het OV					79%	51%
....	een niet-medisch mondkapje dragen in publieke binnenruimtes						44%
....	verkoudheidsklachten zich laten testen					68%	77%
....	aantal reisdrijvingen beperken					63%	83%
....	ontvang thuis maximaal 3 gasten						62%

Descriptieve norm: geen handen schudden blijft koploper &
 Response efficacy: minste effect verwacht van niet-medische mondkapjes

Wat is het draagvlak om zich aan de maatregelen te houden

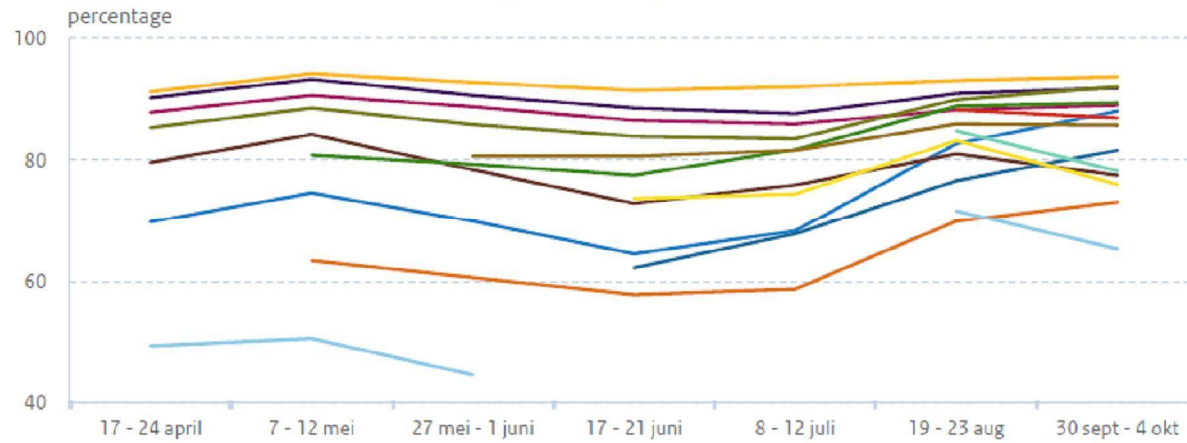
Meting 7, 30 september - 4 oktober

- Helemaal wel
- Wel
- Neutraal
- Niet
- Helemaal niet
- Geen mening

Verandering in draagvlak

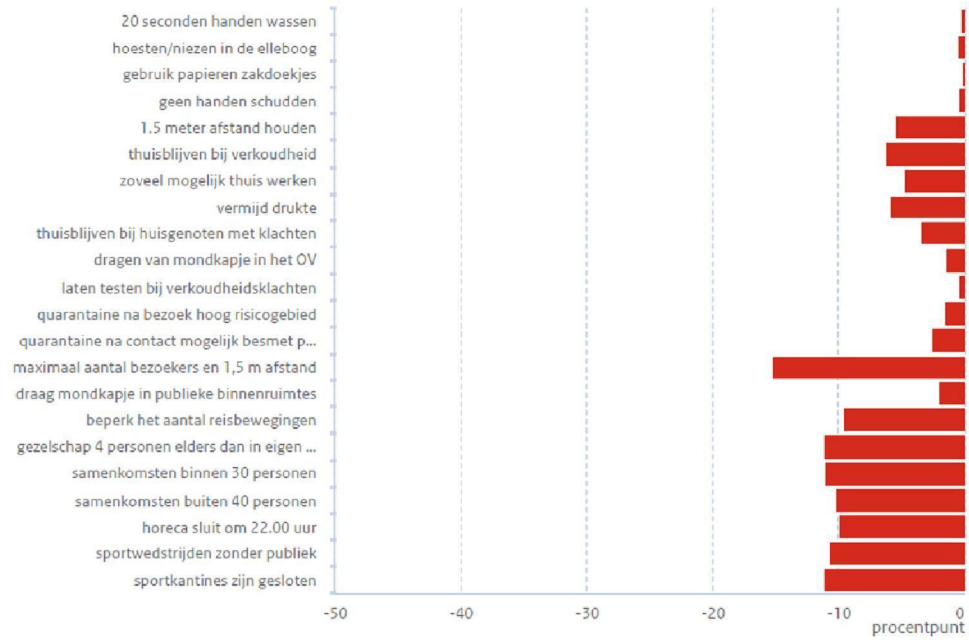
(helemaal) wel; Meting 1 tm 4, 6 en 7

- 20 seconden handen wassen
- gebruik papieren zakdoekjes
- 1,5 meter afstand houden
- zoveel mogelijk thuis werken
- thuisblijven bij huisgenoten met klachten
- laten testen bij verkoudheidsklachten
- quarantaine na contact mogelijk besmet persoon
- hoesten/niezen in de elleboog
- geen handen schudden
- thuisblijven bij verkoudheid
- vermijd drukte
- dragen van mondkapje in het OV
- quarantaine na bezoek hoog risicogebied
- maximaal aantal bezoekers en 1,5 m afstand

Verandering in draagvlak als maatregelen langer duren (6 maanden) ☰

Meting 7, 30 september - 4 oktober

Draagvlak

blijft hoog voor de belangrijkste gedragsregels

sterkste stijgers zijn

- mondkapjes
- afstandhouden
- thuiswerken

grootste dalers (*sinds aug*)

- testen bij klachten
- quarantaine na reis
- max bezoek thuis

in geel waar draagvlak onder de 75% zakt

DRAAGVLAK	30/9-4/10		verschil	r7 - r1	r7 - r6
	Totaal ronde 7	Nu			
<i>Draagvlak maatregelen (nog 6 maanden):</i>	<i>log 6 maande</i>	<i>Nu</i>			
Was uw handen 20 seconden lang met water en zeep.	91,8	91,9	0,1	1,6	0,9
Hoest en nies in de binnenkant van uw elleboog.	93,9	94,3	0,4	2,4	0,6
Gebruik papieren zakdoekjes om uw neus te snuiten, gooi deze daarna weg en was daarna uw handen.	90,2	89,6	-0,6	1,2	0,8
Sta achter maatregel (nog 6 maanden): Schud geen handen.	91,3	91,6	0,3	6,7	2,1
Houd 1,5 meter afstand (2 armlengtes) van anderen.	86,2	91,5	5,3	18,2	5,3
Bij verkoudheidsklachten: blijf thuis, doe geen boodschappen en ontvang geen bezoeken.	75,5	81,6	6,1	-2,1	-3,5
Werk zoveel mogelijk thuis.	72,5	77,1	4,6	9,7	3,2
Vermijd drukte.	88,3	94,1	5,8	8,6	0,6
Bij verkoudheidsklachten van huisgenoten met koorts (38 graden Celsius of hoger) en/of andere klachten: blijf thuis.	85,6	88,9	3,3	5,1	-0,2
Draag een niet-medisch mondkapje in het openbaar vervoer.	80,2	81,5	1,3	19,4	5
Bij verkoudheidsklachten: laat u testen.	75,2	75,5	0,3	2,3	-7,2
Na een bezoek aan een hoog risicogebied (landen met code oranje of rood): ga in quarantaine.	77,8	79,2	1,4	-6,6	-6,6
Na nauw contact met een mogelijk besmet persoon: ga in quarantaine.	86,4	88,9	2,5	-1,3	-1,3
Ontvang maximaal aantal bezoekers (r6: 6, r7: 3) thuis en houd dan 1,5 meter afstand totdat de bezoeker is vertrokken.	62,1	73,9	11,8	-6,3	-6,3
Draag een mondkapje in publieke binnenruimtes.	71,1	73	1,9		
Beperk het aantal reisebewegingen.	76,4	85,8	9,4		
Een maximum van 4 personen per gezelschap in andere gebouwen dan de eigen woning.	60,2	77,2	17		
Een maximum van 30 personen voor samenkomsten binnen (met uitzondering van o.a. familie en vrienden).	66,2	71,2	5		
Een maximum van 40 personen voor samenkomsten buiten (met uitzondering van o.a. familie en vrienden).	64,2	77,1	12,9		
Horeca (eet- en drinkgelegenheden) sluit om 22.00 uur.	60,1	74,2	14,1		
Sportwedstrijden, zowel amateur als professioneel, vinden plaats zonder publiek.	61,9	69,9	8		
Sportkantines zijn gesloten.	62,9	72,5	9,6		
	N=15186				

Draagvlak voor (opnieuw) invoeren van maatregelen

	cohort r6	cohort r7	verschil r7	Totaal ronde 7
<i>Draagvlak maatregelen opnieuw invoeren</i>				
Ga niet op bezoek bij mensen met een kwetsbare gezondheid.	77,4	73,1	-4,3	71,9
Zelfstandig wonende ouderen (70-plus) kunnen slechts door één of twee personen worden bezocht.	62,5	58,5	-4	58,1
Reis niet naar het buitenland, tenzij dat echt noodzakelijk is (vakantie).	85	83,5	-1,5	82,5
			0	
<i>Draagvlak lokale maatregelen in geval van toenemende besmettingen</i>				
			0	
lokaal verplicht stellen van een mondkapje	71,5	75,1	3,6	74,2
lokaal sluiten van Horeca (eet- en drinkgelegenheden)	61,9	60,4	-1,5	58,9
lokaal sluiten van Sport- en fitnessclubs	67	63,6	-3,4	61,9
lokaal sluiten van Scholen	37,2	32,4	-4,8	31,8
lokaal sluiten van Culturele instellingen (bioscoop, theater, museum)		56,4		55,6
lokaal sluiten van Universiteiten		42,3		41,7
				N=15186

Procedurele rechtvaardigheid hoe goed doet de NL overheid het

PROCEDURELE RECHTVAARDIGHEID	7-12 mei cohort r2	19-23 aug cohort r6	30/9-4/10 cohort r7			
				r2 > r7	r6 > r7	Totaal ronde 7
Bij het bepalen van de maatregelen denk ik dat de Nederlandse overheid..						
zich goed laat informeren	88	77	71,8	-16,2	-5,2	71,8
alle belangrijke informatie beschikbaar heeft	73,3	70,8	69,3	-4	-1,5	67,9
alle benodigde informatie gebruikt	73,1	65,5	57,7	-15,4	-7,8	57,6
belangrijke personen en instanties betreft	82,9	75,3	70,5	-12,4	-4,8	70,7
maatschappelijke belangen goed afweegt	70,2	64,3	60,2	-10	-4,1	60,7
rekening houdt met verschillende meningen	65,1	59,6	59,3	-5,8	-0,3	59,5
haar best doet het goed te doen	93,5	86,5	83,7	-9,8	-2,8	84,3
besluiten neemt op basis van feiten	74,9	66,9	60,3	-14,6	-6,6	60,2
besluiten goed toelicht	79	64,1	56,9	-22,1	-7,2	58,2
goed uitlegt waarom de maatregelen nodig zijn	83,9	67	60,4	-23,5	-6,6	62,2
gearceerd de scores die R7 rond de 60% of lager zit						

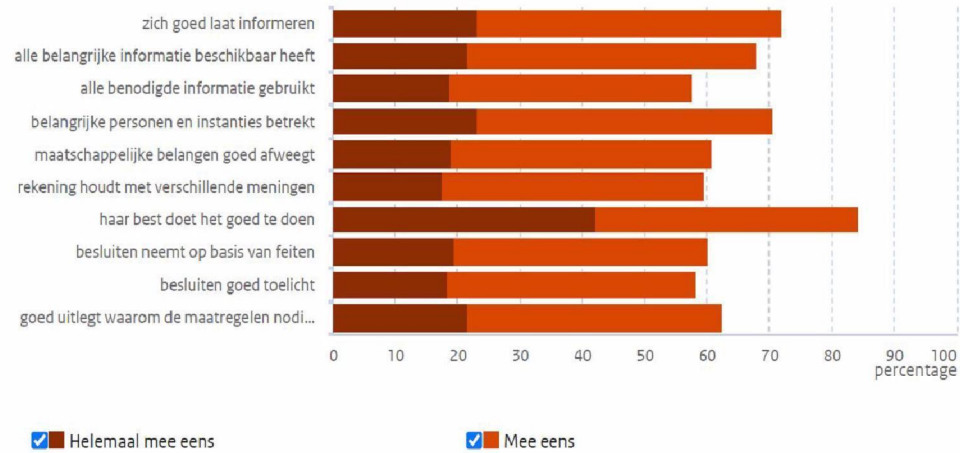
- Enkel in ronde 2, 6 en 7 uitgevraagd. Hier dalende lijn zichtbaar – aandachtspunten voor betere communicatie
- Betere toelichting op besluiten, besluitvormingsproces en info gebruikt bij besluitvorming
 - Uitleg waarom maatregelen nodig zijn – het hoe en waarom van de maatregelen en hoe goed gaat dit werken

Bij het bepalen van de maatregelen denk ik dat de Nederlandse overheid

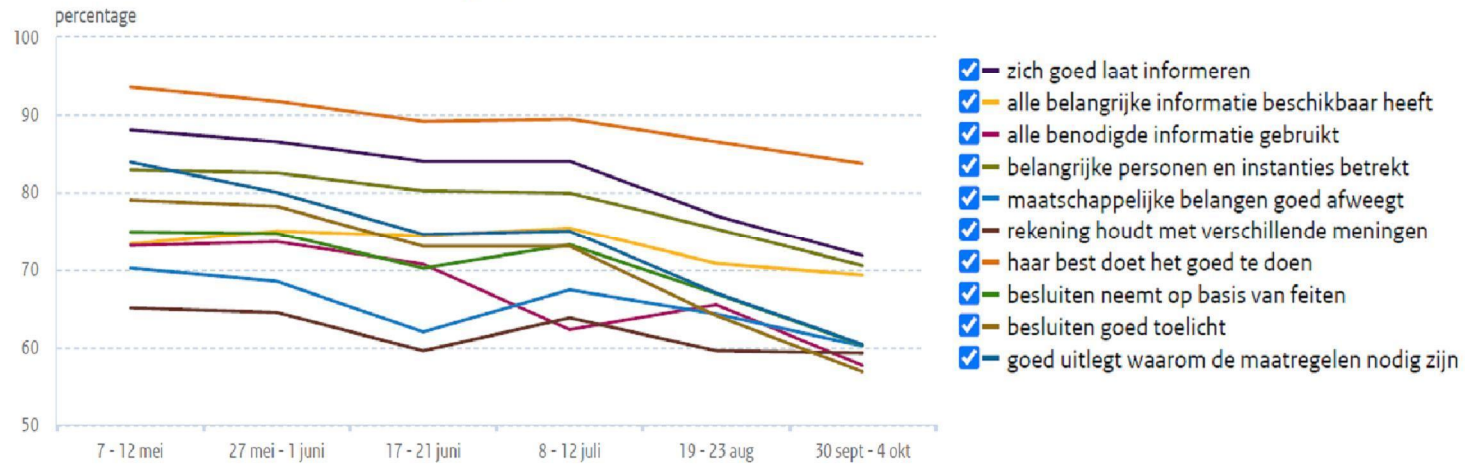
Meting 7, 30 september - 4 oktober

Bij het bepalen van de maatregelen denk ik dat de Nederlandse overheid..

Meting 2 t/m 7

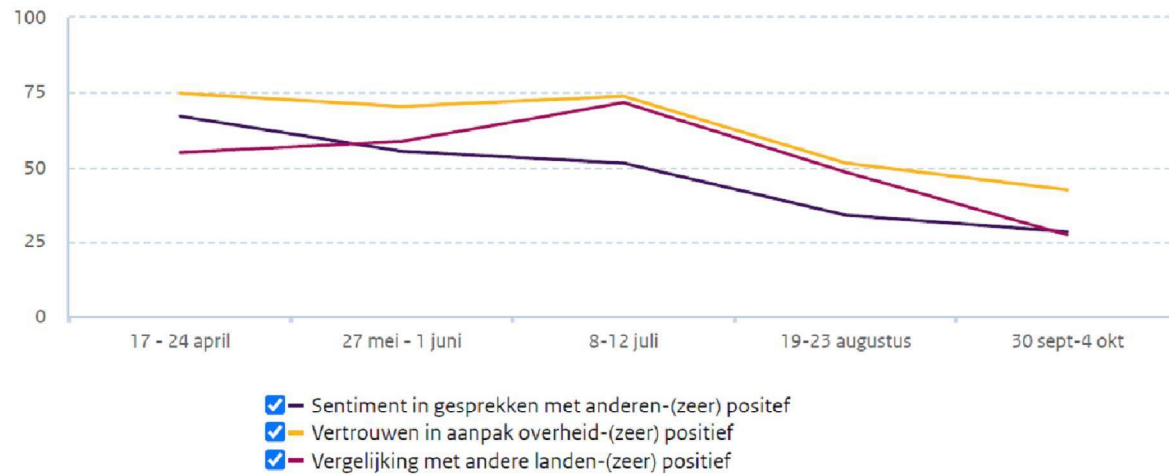

Verandering in vertrouwen van Nederlandse aanpak

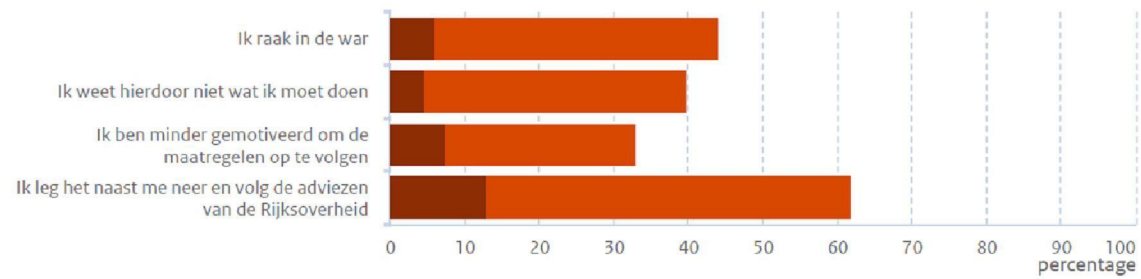
Meting 1, 3, 5, 6 en 7

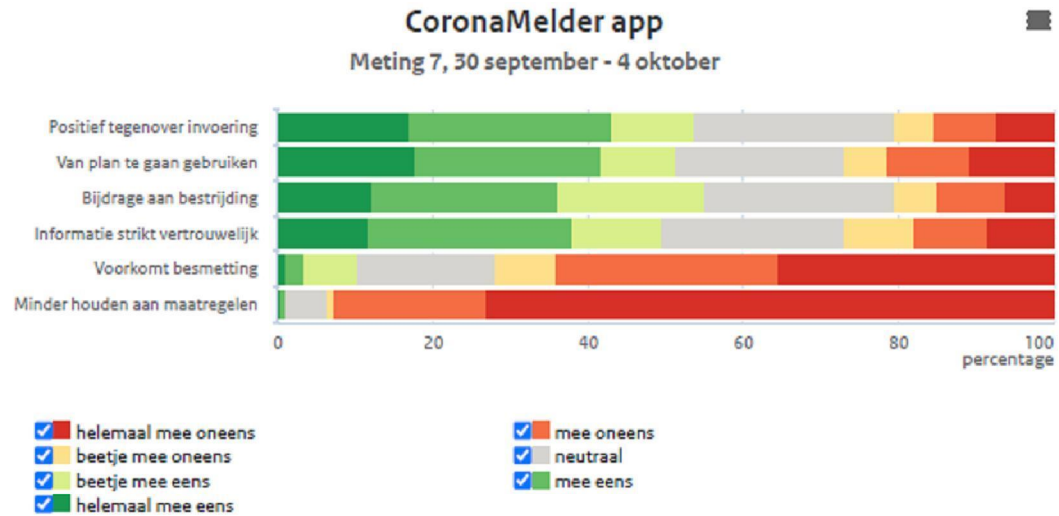
Mensen die sommige maatregelen onlogisch of moeilijk te begrijpen vinden (55%), zeggen....

Meting 7, 30 september - 4 oktober

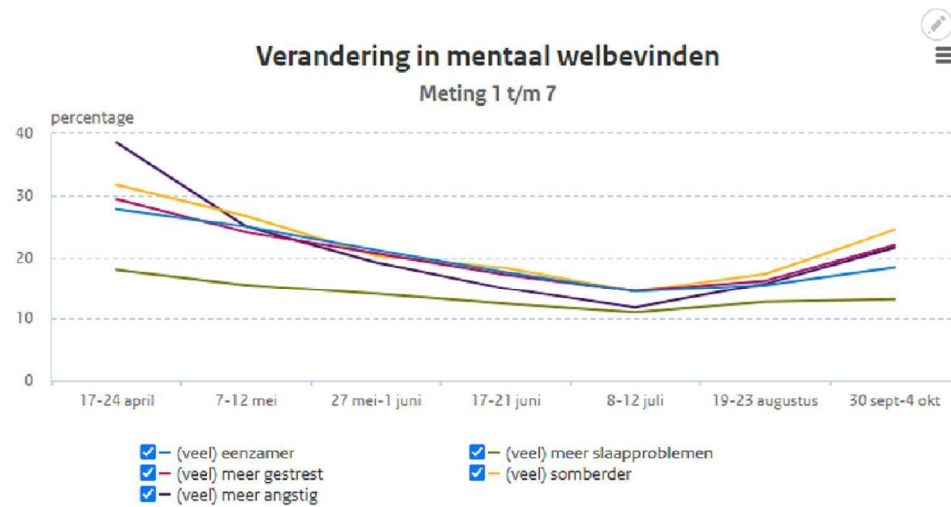
helemaal mee eens

mee eens

Welzijn

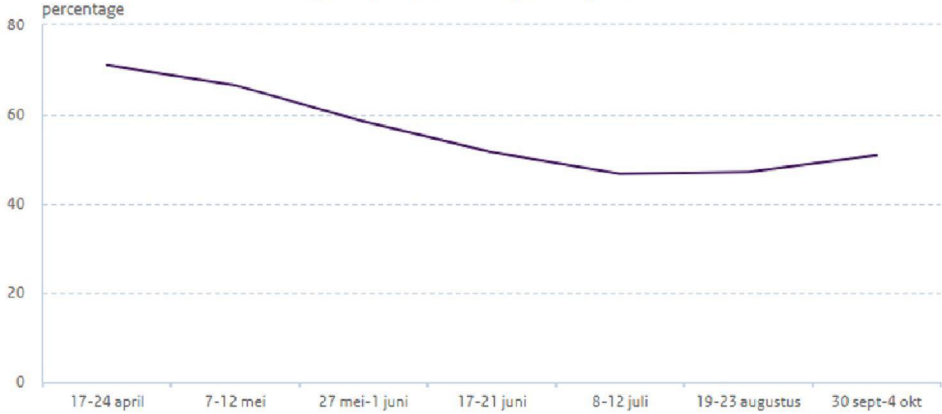

Welzijn

Eenzaamheid

Enigszins /sterk eenzaam; Meting 1 t/m 7

Mogelijke twitterdraadjes

- **Bezoek thuis**

- Hoge naleving max aantal bezoekers thuis; maar...
- Laag percentage wast handen voordat ze op bezoek gaan / bij aankomst
- Ook met klachten gaan mensen op bezoek (*mensen vertrouwen onterecht dat bezoek virus-vrij is*)
- Afstand houden bij bezoek is lastig

- **Thuisblijven & testen**

- Bij klachten gaan veel mensen toch naar buiten, bijna de helft laat zich testen
- Bij positieve test blijven meeste mensen, maar niet allemaal, wel binnen

- **Welbevinden**

- Zorgen & eenzaamheid nemen weer toe / mentaal welbevinden onder druk (vooral bij jongeren)
- Gezond eten lijkt elke keer iets toe te nemen (nog check)
- Bewegen nog niet op oude niveau van voor de pandemie